

ОБЗОР НА СЪСТОЯНИЕТО НА

Таксацията на дивеча през пролетта на 2013 г. се провежда съгласно указанията на Изпълнителната агенция по горите, дадени с писмо № ИАГ 3827/28.01.2013 година. В определения срок бяха проведени съвместни регио-

нални съвещания за организацията, сроковете и методите за таксирание на дивеча с представители на ловните сдружения и с представители на юридическите лица, с които има сключени договори за стопанис-

ПРОЛЕТНО ТАКСИРАНЕ НА ДИВЕЧА В БЪЛГАРИЯ

РДГ	ВИД ДИВЕЧ												
	ЕДЪР ДИВЕЧ									ДРЕБЕН ДИВЕЧ			
	Бл. елен	Ел. лопатар	Сърна	Дива свиня	Дива коза	Глухар	Муфлон	Тиб. як	Зубър	Заек	Фазан	Яребица	Кеклик
Берковица	219	27	1261	655						474	263	211	143
Бургас	1729	414	2692	4403			303			1248	10	58	
Благодеевград	107	93	1898	1861		174	185			2129	20	477	657
Варна	1050	558	928	2344			266			1522	2259	491	
Велико Търново	1359	231	1618	2004			207			177	291		
Кърджали	212	214	996	880			593			780			95
Кюстендил	197	84	624	679	42		67			252		430	45
Ловеч	891	136	974	1675						205	129	40	
Пазарджик	348	123	1625	1063	277	784	192			497		30	5
Пловдив	998	459	1892	1936	614	284	329			1174	1104	1199	141
Русе	2234	295	1671	1260			52		31	2171	694	293	
Сливен	962	112	1589	2035			216			932	3067	383	65
Смолян	244	96	935	892	349	503	323			969		85	46
София	1724	1632	1463	2053			1029	22		384	210	369	
Стара Загора	545	3	946	1054			9			787	288	316	53
Шумен	2815	122	1394	2005			96			1100	290	30	
ДАСР по РДГ	15 634	4599	22 506	26 799	1282	1745	3867	22	31	14 801	8625	4412	1250
НП Рила													
НП Пирин													
НП Ц. Балкан													
УОГС - Петрохан	27	86	127	42						56			
УОГС - Юндола		44	60	32		6	53			52			
Крчим		190					64			12			
МНО	4		15	25									
Предост. на др. ведомства:	31	320	202	99	0	6	117	0	0	120	0	0	0
Берковица	113	4	4685	3813						26 656	24 466	28 248	360
Бургас	502	71	2985	4132						18 582	2420	14 545	550
Благодеевград			2440	3106		3				20 984	460	13 939	8104
Варна	434	88	2780	2589			173			27 040	9616	15 260	
Велико Търново	1064		5996	4827			88			17 993	17 961	6103	114
Кърджали	104	2014	8367	5672						25 386	6726	19 005	2647
Кюстендил	22		3425	2709						7016	460	11 169	2064
Ловеч	668		9180	3809						36 152	26 580	13 734	170
Пазарджик	30		1891	2039		46				13 101	727	19 255	259
Пловдив	191		3938	2386	8	36				42 518	7254	81 876	1170
Русе	984		3154	1683						37 006	12 267	8254	
Сливен	613	36	3644	3974						28 709	7489	25 427	1409
Смолян	477		5269	2824	464	953	63			9990		2178	1170
София	155	141	8411	7312			13			11 772	1934	15 297	1358
Стара Загора	217	4	2712	2667			43			19 196	8695	26 731	840
Шумен	1541		2825	2153						18 912	3090	11 158	2
ПАСР по РДГ	7115	2358	71 702	55 695	472	1038	380	0	0	361 013	130 145	312 179	20 217
ОБЩО ДАСР 2013 г.	15 665	4919	22 708	26 898	1282	1751	3984	22	31	14 921	8625	4412	1250
ДАСР 2012 г.	14 557	4526	20 723	25 690	1163	1685	4226	18	25	14 173	8341	4320	1150
% спрямо 2012 г.	7.1	8.0	8.7	4.5	9.3	3.8	-6.1	18.2	19.4	5.0	3.3	2.1	8.0
ОБЩО ПАСР 2013 г.	7115	2358	71 702	55 695	472	1038	380	0	0	361 013	130 145	312 179	20 217
ПАСР 2012 г.	6789	2012	66 997	53 591	384	964	369			376 741	131 236	305 084	21 710
% спрямо 2012 г.	4.6	14.7	6.6	3.8	18.6	7.1	2.9			-4.4	-0.8	2.3	-7.4
ВСИЧКО 2013 г.	22 780	7277	94 410	82 593	1754	2789	4364	22	31	375 934	138 770	316 591	21 467
ВСИЧКО 2012 г.	21 346	6538	87 720	79 281	1547	2649	4595	18	25	390 914	139 577	309 404	22 860
% спрямо 2012 г.	6.3	10.2	7.1	4.0	11.8	5.0	-5.3	18.2	19.4	-4.0	-0.6	2.3	-6.5

ДИВЕЧОВИТЕ ЗАПАСИ В БЪЛГАРИЯ

ване на дивеча. Ловните сдружения представяха графици за провеждане на таксацията. Към момента общо за страната има около 140 сключени договора с юридически лица за стопанисване и ползване на дивеча, като най-много - 36 договора, са сключени в района на дейност на РДГ - Бургас.

- 2013 г.

ХИЩНИЦИ			
Въак	Чакал	Лисица	Ск. кучета
60	82	263	65
63	1293	571	92
117		569	115
	739	370	112
9	207	293	60
21	34	260	82
39	4	158	23
28	144	210	25
54		359	64
88	44	516	48
7	972	259	96
97	643	377	123
45		363	88
48	151	336	65
40	182	221	60
13	528	280	124
729	5023	5405	1242
11		84	20
2		12	
		3	
13	0	99	20
149	2860	2861	2308
154	3812	1913	992
135	61	1612	889
3	3288	2270	2557
52	2880	2547	2389
215	3467	4627	2489
140	290	1244	1046
21	4885	3642	3733
16	438	1096	771
88	1709	2263	1821
15	2115	1849	2390
179	4963	2709	1166
141		2571	1030
181	1483	3061	2083
53	4146	2308	1180
12	3149	2229	2577
1554	39 546	38 802	29 421
742	5023	5504	1262
696	4655	5255	1179
6.2	7.3	4.5	6.6
1554	39 546	38 802	29 421
1544	36 690	37 501	28 944
0.6	7.2	3.4	1.6
2296	44 569	44 306	30 683
2240	41 345	42 756	30 123
2.4	7.2	3.5	1.8

Беше направена необходимата подготовка за правилното провеждане на таксацията на дивеча както в гържавните ловностопански райони и дивечовъдните участъци, така и в ловностопанските райони, в които дивечът се стопанисва от ловните дружини. Таксирането на дивеча в дивечовъдните участъци, за които има сключени договори, се провеждаше от юридическите лица, сключили съответните договори за стопанисване на дивеча.

На проведените регионални съвещания бяха разисквани начините за най-точно установяване на реални дивечови запаси. Направени бяха анализи на таксациите, плановете за ползване и реализирания отстрел през 2012 година. Особено внимание беше обърнато на данните, получени от реализирания отстрел през 2012 г., показател за установяване на действителния запас на дивеча в съответните ловностопански райони.

От представените обзори за състоянието на дивечовите запаси по регионални дирекции е видно, че таксирането на дивеча е преминало при добре създадена организация и контрол.

При преброяването на едрия дивеч е използван методът на пълното преброяване, като най-голямата тежест дават целогодишните наблюдения. Най-точни са резултатите, подадени от ДАС, в които има постоянно присъствие на терена и наблюденията на местата за подхранване на дивеча, водопища, калища и дивечови просеки, както и сватбовищата на благороден елен и елен лопатар, където се следи поведението на дивеча и мигра-

ционните процеси целогодишно.

В предоставените ловностопански райони наблюденията се извършват предимно през ловния сезон.

Във всички ловностопански райони беше спазено изискването за едновременно провеждане на таксация в съседни ловностопански райони. В предоставените ловностопански райони таксацията се извършваше в присъствието и под контрола на служители от ДГС, ДАС и РДГ.

Данни от проведените таксации в трите национални парка не бяха представени, поради което не са посочени. От 21.12.2012 г. мечката не е ловен вид и запасите ѝ се отчитат от МОСВ.

Резултатите от таксацията бяха представени в срок, като данните са отразени в съответните форми в интернет базиранията информационна система на ИАГ.

Анализът на резултатите налага извода, че при едрия дивеч във всички ловностопански райони като цяло се формират дивечови популации, които постепенно нарастват.

БЛАГОРОДЕН ЕЛЕН

Общата му численост възлиза на 22 780 броя, от които в гържавните ловностопански райони (ДАР) - 15 665, и в ловностопанските райони на дружините - 7115. В сравнение с миналата година има увеличаване с 1434 броя, или с 6.3 %.

По-голям ръст на запасите има в РДГ - Русе - с 874 (64 %), където тенденцията от преходните години за увеличаване на запаса се запазва. Към данните на РДГ - Русе, са посочени и данни от таксацията на ДАС „Воден - Ири Хисар“.

Половото съотношение на този вид дивеч в гържавните ловностопански райони е 1:1.5 в полза на женските екземпляри.

Запасът като цяло е под допустимия за страната, с изключение на районите на РДГ - Шумен, където вече четвърта година е над допустимия. В тези райони е необходимо да се предприеме правилно и целесъобразно стопанисване на този вид, а именно провеждане на популацията към нормална или близка до нея възрастова структура и полово съотношение. Необходимо е да се премине към интензивен процес на качествена селекция с цел подобряване на трофейните качества, основно в ДАСР, и към улов за разселване.

ЕЛЕН ЛОПАТАР

Запасът е 7277 броя, от които 4919 в гържавните ловностопански райони и 2358 в ловностопанските райони на ловните дружини. В сравнение с миналата година има нарастване на запаса с 739 броя, или с 10.2 %.

Извършените контролни таксации в някои гържавни ловностопански райони потвърждават наличната численост на запаса. Увеличаването на запаса в РДГ - Русе, се дължи на включената численост от елен лопатар на ДАС „Воден-Ирихисар“.

Половото съотношение на този вид дивеч в гържавните ловностопански райони е 1:1.4 в полза на женските екземпляри.

Запасът е под допустимия за страната.

СЪРНА

Запасът от сърна е 94 410 броя, от които 22 708 в държавните ловностопански райони и 71 702 в ловностопанските райони на ловните дружини. В сравнение с миналата година увеличаването е с 6690 броя, или с 7.1 %.

При анализ на данните е констатирано, че видът поддържа бавния, но постоянен темп на завишаване на запаса. Една от причините за бавния темп на нарастване тук е загубата на голяма част от естествения прираст. Може да се говори вече за стабилизиране на запасите на сърната общо в страната.

Като цяло за страната запасът от сърна е значително под допустимия.

ДИВА СВИНЯ

Дивата свиня наброява 82 593.

Нарастването на запаса спрямо миналата година е с 3312 броя, или с 4.0 %. Този запас като цяло за страната е в рамките на допустимия. По-нататъшното увеличаване на запаса от дива свиня неминуемо ще доведе до редица проблеми, свързани най-вече с щетите, които тя нанася на селското стопанство, и вероятността от поява на заболявания от класическа чума по свинете в отделни райони с висока плътност.

ДИВА КОЗА

Запасът наброява 1754.

Увеличаването на запаса спрямо миналата година е с 207 броя, или с 11.8 %.

Общо за страната числеността на дивата коза не е реална поради липсата на таксационни данни за 2013 г. от трите национални парка. Популацията на дива коза на територията на РДГ - Смолян, е стабилна, като е достигнат допустимият запас и има естествено разселване на вида в предоставените ловностопански райони.

МУФЛОН

Броят на муфлоните е 4364, с 231 (5.3 %) по-малко в сравнение с 2012 година.

Продължава тенденцията на спад на числеността на муфлона в държавните ловностопански райони на РДГ - Велико Търново - с 192 броя (48.1 %). В района на РДГ - Ловеч - ДУ „Бялка“ спадът е с 84 броя (100 %) спрямо 2012 година.

ГЛУХАР

Общият брой на глухарите е 2789.

В сравнение с миналата година общо за страната се наблюдава увеличаване от 140 броя (5.0 %).

Общата численост на вида във всички ловностопански райони сочи относително стабилизиране на запаса.

ЗУБЪР

Зубрите са 31. В сравнение с 2012 г. числеността на вида се е увеличила с 6 броя (19.4 %) Стопанисва се единствено в района на ДЛС „Воден-Ирихисар“.

ТИБЕТСКИ ЯК

Броят на яковете е 22. В сравнение с 2012 г. численост-

та им се е увеличила с 4 броя (18.2 %).

Стопанисва се единствено в района на ДЛС „Витиня“.

АЛПИЙСКИ КОЗИРОГ

По данни от таксацията наличие на алпийски козиорог няма. Липсва информация за числеността му в районите на националните паркове.

ДРЕБЕН ДИВЕЧ

Заек - 375 934 броя, намаляване с 14 980 (4.0 %) спрямо 2012 г.; фазан - 138 770 броя, намаляване с 807 (0.6 %); яребица - 316 591 броя, увеличаване със 7187 (2.3 %); кеклик - 21 467 броя, намаляване с 1393 (6.5 %).

Спадът в числеността на гребния дивеч в предоставените ловностопанските райони се дължи главно на неизпълнение на ловностопанските мероприятия - подхранване и биотехнически съоръжения; постоянно увеличаващия се брой на хищниците, в т.ч. и пастирските кучета, както и на продължаващото браконьерство.

Реалната численост на гребния дивеч във всички ловностопански райони ще бъде установена след провеждане на контролните есенни таксации.

ХИЩНИЦИ

Към април 2013 г. в страната обитават 2296 вълка, което е с 56 броя, или с 2.4 %, повече отколкото през миналата година.

Чакалите в сравнение с миналата година са се увеличили с 3224 броя, или със 7.2 %, и наброяват 44 569. Нарастването на популацията на чакала продължава осезателно.

Запасът от лисица е 44 306 броя. Увеличаването спрямо 2012 г. е с 1550 броя, или с 3.5 %.

Причината за увеличението на тези видове хищен дивеч е главно в неизпълнението на задължителния план за отстрел.

По данни от таксацията във всички ловностопански райони обитават 30 683 скитащи кучета. В сравнение с миналата година числеността им е нараснала с 560 броя, или с 1.8 %.

При тази численост на хищниците се налага изводът, че без целенасочено регулиране на популациите им възпроизводството на останалия дивеч ще бъде компрометирано.

Като цяло здравословният статус на дивеча през 2012 г. беше добър.

И през 2013 г. работата по достигане на допустимите запаси и селекция в популациите трябва да продължи като основна предпоставка за добиване на качествени трофеи.

И в бъдеще усилията ще бъдат насочени главно към упражняване на постоянен контрол от страна на стопанисващите дивеча (ДГС, ДЛС и юридически лица), със съдействие на МВР по места, срещу браконьерството, извършване на проверки по време на ловните излети, както и към ефективната борба за намаляване на числеността на хищниците, свързана със задължителния планов отстрел във всички ловностопански райони. Стриктно спазване на ЗЛОД и действащата нормативна база.

Инж. Юлиан РУСЕВ

началник на отдел „Лов и опазване на дивеча“ в ИАГ